

1996-05-01

สัมภาษณ์พิเศษ : ดร.สรณ์รัชต์ กาญจนะวณิชย์

Follow this and additional works at: <https://digital.car.chula.ac.th/cuej>

Part of the [Environmental Sciences Commons](#)

Recommended Citation

(1996) "สัมภาษณ์พิเศษ : ดร.สรณ์รัชต์ กาญจนะวณิชย์," *Environmental Journal*: Vol. 1: Iss. 3, Article 9.
Available at: <https://digital.car.chula.ac.th/cuej/vol1/iss3/9>

This Article is brought to you for free and open access by the Chulalongkorn Journal Online (CUJO) at Chula Digital Collections. It has been accepted for inclusion in Environmental Journal by an authorized editor of Chula Digital Collections. For more information, please contact ChulaDC@car.chula.ac.th.

อุษณีย์ ศิริสุนทรไพบุลย์

ดร.สรณรัชฎ์ กาญจนะวณิชช์

“
สิ่งที่ทำให้คนอยากจะอนุรักษ์เป็น
“ความรัก”มากกว่าแต่ว่ามี
ก็อาจจะเป็นไปได้สองทางคือ
ทั้งความรู้และความรัก
”

ก ุณเคยเป็นอย่างนี้ไหม อยากจะมี
ความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อม แต่หนังสือ
ที่ให้ความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อมแต่ละ
เล่มอ่านแล้วชวนป่วย มีแต่ศัพท์แสงยุ่งเหยิง
เข้าใจยาก แล้วแสงสว่างไสวแห่งความสนใจ
ไฟรั้วของคุณก็เริ่มริบหรี่ สุดท้ายคุณอาจจะบอกว่า
“ช่างมันเถอะ” หรือ “เอาไว้ก่อนแล้วกัน” อ่าน
ถึงตรงนี้คุณอาจจะรู้สึกตัวเองถูกหลอกให้
อ่านโฆษณาอะไรบางอย่าง เรามั่นใจว่าไม่ใช่
แน่นอน เพราะเรากำลังจะพาคุณมารู้จักกับ
หญิงสาวคนหนึ่ง ผู้ช่วยเติมสีสันให้กับเรื่องราว
วิชาการสิ่งแวดล้อมจากบทความในนิตยสาร
หรือจากการเป็นวิทยากรเดินป่าศึกษาธรรมชาติ
ผู้ซึ่งค้นพบความมหัศจรรย์จากโลกใบเล็กของพืช
และแมลงตัวน้อยในป่าใหญ่

ดร.สรณรัชฎ์ กาญจนะวณิชย์

จบการศึกษาระดับปริญญาตรีด้านโบราณคดี (สิ่งแวดล้อมมนุษย์)

จาก Institute of Archaeology, University of London

ระดับปริญญาเอก ด้านภูมิศาสตร์ (นิเวศวิทยาป่าไม้)

จาก School of Oriental and African Studies (SOAS), University of London

ปัจจุบันเป็นเลขาธิการมูลนิธิโลกสีเขียว , เป็นผู้จัดการในการผลิตสื่อธรรมชาติศึกษา ซึ่งส่วนหนึ่งได้รับทุนจากมูลนิธิไชย่ง ลิมทองกุล , เขียนบทความลงในนิตยสารสารคดี โลกสีเขียวและหนังสือพิมพ์ฉบับต่างๆ , เป็นผู้บรรยายพิเศษที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยมหิดล

ว.สิ่งแวดล้อม : ตอนนี้ทำงานอะไรอยู่บ้าง

ดร.สรณรัชฎ์ : ส่วนมากจะเป็นงานเขียนมากกว่าพากันไปเดินป่า (เป็นวิทยากรในการเดินป่าศึกษาธรรมชาติ) งานเขียนก็มีเขียนคอลัมน์ให้สารคดี แล้วก็ยังมีหนังสืออีกเป็นตั้งที่ยังไม่ได้พิมพ์ออกมา บางเล่มเขียนแล้วแต่ยังไม่มีเวลาวาดรูป หรือเขียนฉบับร่างแล้วแต่ยังไม่มีเวลาแก้ไขปรับปรุง

ว.สิ่งแวดล้อม : ส่วนใหญ่เป็นงานหนังสือมากกว่างานอื่น ๆ หรือ

ดร.สรณรัชฎ์ : เป็นพวกสิ่งตีพิมพ์ แต่ว่าต่อไปถ้าพร้อมก็จะทำคอร์ส (course) คือให้ความรู้ทางตรง ซึ่งขณะนี้ถ้าใครอยากเรียนจะต้องไปเข้ามหาวิทยาลัย ต้องเรียนปริญญา เลยคิดว่าน่าจะมีเวิร์คชอป (workshop) ให้นักนิยมธรรมชาติสมัครเล่น สามารถจะมาเรียนเพิ่มเติมได้ตอนวันเสาร์-อาทิตย์ แต่ตอนนี้ยังไม่พร้อม

ว.สิ่งแวดล้อม : ทราบมาว่าเรียนโบราณคดีมาก่อนแล้วทำไมถึงเปลี่ยนมาเรียนด้านสิ่งแวดล้อม

ดร.สรณรัชฎ์ : ถ้าหากให้คำจำกัดความโบราณคดีก็ค่อนข้างคล้ายภูมิศาสตร์ แต่ใช้หลักฐานต่าง

กัน โบราณคดีเป็นการเรียนรู้ถึงความสัมพันธ์ของคนกับสิ่งแวดล้อม แต่เป็นการเรียนรู้ชีวิตของคนสมัยโบราณ โดยใช้หลักฐานที่คนทิ้งไว้ บางทีก็เป็นขยะ นักโบราณคดีจึงเป็นนักสืบคุยกองขยะ เอาเรื่องที่ค้นพบมาปะติดปะต่อเป็นเรื่องว่าคนแต่ก่อนมีความเป็นอยู่อย่างไร ในสาขาหนึ่งของโบราณคดีจะมีเรื่องสิ่งแวดล้อมของมนุษย์ (Human Environment หรือ Human Ecology) ซึ่งเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของมนุษย์ในสมัยโบราณกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งความจริงปีแรกที่เรียนก็ยังไม่รู้อะไร แต่พอจบแล้วก็คิดว่าสิ่งที่เราสนใจจริงๆ คือเรื่องเกี่ยวกับภูมิศาสตร์ โบราณคดีจะต่างจากภูมิศาสตร์นิดเดียว ตรงที่ว่าวิธีศึกษามันต่างกัน ภูมิศาสตร์เป็นเรื่องปัจจุบันเป็นการดูรูปแบบ (pattern) ของความสัมพันธ์ของคนกับสิ่งแวดล้อมในปัจจุบัน นี่คือภูมิศาสตร์ มันไม่ได้จำกัดอยู่ที่สินค้าเข้า-ออกมันมากกว่านี้

จริงแล้วก็ไม่รู้ว่าจะทำอะไร สมัยก่อนตอนที่อยู่ที่สาธิตจุฬาฯ เราไม่เคยนึกถึงภูมิศาสตร์ เพราะว่าเป็นโรงเรียนไทยจะสอนภูมิศาสตร์เป็นเรื่องสินค้าเข้า-

ออก ให้ระบายสีแผนที่ซึ่งเราแยมมาก เพราะวาระบายยังงั้นมันก็ไม่สะอาด ภูมิศาสตร์กลายเป็นเรื่องน่าเบื่อ บังเอิญ ได้ไปเจอหลักสูตรหรือครูดีเข้า

ว.สิ่งแวดล้อม : ประสบการณ์สมัยเด็กมีส่วนช่วยด้วยไหม

ดร.สรณรัชฎ์ : วัยเด็กก็มีส่วน อาจจะเป็นเพราะแม่ ชอบชีววิทยา แล้วน้องชายเป็นคนที่ ชอบเรื่องสัตว์มาตั้งแต่เด็กก็เลยสนุก ด้วย แต่ตอนนั้นไม่คิดว่าจะทำเป็น อาชีพ อีกอย่าง สมัยเด็ก กรุงเทพฯ ไม่ได้เป็นอย่างนี้ บ้านอยู่ที่สุขุมวิท หลัง บ้าน มีควาย มีท้องนา บึงบัว มีที่ให้ เราไปเดินเล่น แต่ว่ามันเป็นทางอ้อม มากกว่า ถ้าค้นพบตั้งแต่เด็กมันคงจะไป ได้เร็วกว่านี้

ว.สิ่งแวดล้อม : จากการทำงานคิดว่าสื่ออะไรที่เหมาะสม กับการทำให้คนรู้สึกหรืออยากจะรักษา ธรรมชาติสภาพแวดล้อมที่ดี

ดร.สรณรัชฎ์ : ก็ต้องใช้สื่อที่หลากหลาย อย่างพวก โทรทัศน์ก็ทั่วถึงกว่าแล้วก็เสพได้ง่าย เพราะน่าตื่นตาตื่นใจ รวดเร็ว แต่ยังไงก็ ไม่มีอะไรทดแทนหนังสือได้ เพราะว่าคน อ่านเป็นคนกำหนดอัตราการใช้บริโภคเอง

อย่างหนึ่งผู้กำกับเขากำหนดให้ หนังสือ คนอ่านต้องใช้จินตนาการ แล้วเราก็ สามารถให้ข้อมูลได้มากกว่าอย่างที่ว่า หนังสือ ไม่มีวันจะให้ได้ เราจะได้คนอ่านที่เป็น กลุ่มคนเล็ก ๆ ที่มีคุณภาพ แต่ว่าบางที เขียนให้สนุกยังไง ถ้าเขาไม่สนใจเขาก็ ไม่อยากอ่าน

ว.สิ่งแวดล้อม : เมื่อเทียบกับการพาคนไปเดินป่า

ดร.สรณรัชฎ์ : การสัมผัสโดยตรง นั้นก็ดีที่สุด แต่ก็ยัง จำกัดไปอีกคือ ถ้าจะให้ได้ผลจะได้กลุ่ม คนเล็กนิดเดียว คุณภาพมันต่างกัน โดยรวมก็ต้องใช้สื่อหลายอย่าง และขึ้นอยู่กับตัวบุคคลด้วยว่าเขาจะชวนชวย หรือรักที่จะอ่านหรือเปล่า อย่างตัวเอง ก็ไม่ได้เรียนมาจากระบบ อ่านเอง แต่ ไม่ใช่ว่าเราเชื่อหนังสือเป็นวรรณคดีเป็นวรรณกรรมเองจากธรรมชาติด้วย เรื่องอะไร เราจะไปเริ่มจากศูนย์ เขาศึกษากันมาเป็นร้อยปี

สิ่งที่สั่งสมมาจากวัยเด็กก็มีส่วน ตอนเด็กอาจจะไม่รู้เรื่องธรรมชาติมาก เมื่อมีความรู้จะช่วยทำให้คนสนใจมากขึ้น คิดว่าจริง ๆ เป็นเรื่องของอารมณ์ว่าเรา

ชอบ-ไม่ชอบ รัก-ไม่รักอะไร ตัวความรู้ทางวิทยาศาสตร์เป็นเรื่องปลีกย่อย สิ่งที่ทำให้คนอยากจะอนุรักษ์เป็น“ความรัก”มากกว่า แต่ว่ามันก็อาจจะเป็นไปได้ทั้งสองทางคือ ทั้งความรู้และความรัก คนหลายคนเมื่อเข้าใจความสัมพันธ์ ได้รับความรู้ ความรู้นี้ก็ก่อให้เกิดความเข้าใจ เมื่อเราเข้าใจเราจะรักสิ่งนั้นมากขึ้น แต่บางคนก็อาจจะรู้สึกรักตั้งแต่เริ่มต้น ทำให้เกิดการเรียนรู้ เข้าใจ และรักมันมากขึ้น อย่างที่เคยเน้นไว้ในบทความว่า “เราจะอนุรักษ์แต่สิ่งที่เรารัก เราจะรักแต่สิ่งที่เราเข้าใจ” (บาบาดีอุม นักอนุรักษ์ธรรมชาติชาวเซเนกัล) จริง ๆ แล้วเขามีคำว่า “เราจะเข้าใจแต่สิ่งที่เราเรียนมา” แต่ไม่ได้หมายถึง การเรียนในหลักสูตรในโรงเรียนจะหมายถึง การศึกษาจริง ๆ

ว.สิ่งแวดล้อม : เวลาที่พาคคนไปเดินป่าศึกษาธรรมชาติ มีหลักในการให้ความรู้อย่างไรบ้าง

ดร.สรณรัชฎ์ : จริงแล้วไม่ค่อยได้พาคคนไปเดินเท่าไร ส่วนตัวไม่เก่งเรื่องมนุษยสัมพันธ์ การพูดชักจูง จะขอบคุณกับคนที่มีความรู้มาบ้างแล้ว อยากจะเล่าเรื่องที่มีความซับซ้อน อยากจะแลกเปลี่ยนเรื่องความคิดทฤษฎี เวลาจัดกิจกรรมนี้คงต้องใช้หลาย ๆ คน มาช่วยกัน เพราะคนเดียวไม่มีศิลปะพอที่จะทำได้ทุกเรื่อง แต่อย่างอาจารย์จาร์จินต์ (นักตะกัญ) ทำได้ทุกขั้น ตั้งแต่คนไม่รู้อะไรเลยจนถึงคนที่รู้แล้ว

ว.สิ่งแวดล้อม : จากที่เคยเป็นวิทยากรให้ รู้สึกว่าจะมีความแตกต่างจากวิทยากรคนอื่น ตรงที่จะได้รับความรู้เกี่ยวกับเรื่องราวของสิ่งเล็ก ๆ น้อย ๆ ในป่า เป็นเรื่องที่น่าสนใจ

ดร.สรณรัชฎ์ : ส่วนมากในเมืองไทยเรื่องป่าไม้จะถูก

“
เราจะอนุรักษ์แต่สิ่งที่เรารัก
เราจะรักแต่สิ่งที่เราเข้าใจ
”

สอนกันมาแบบการทำไม้ ซึ่งสมัยก่อนวนศาสตร์ก็มาจากการทำไม้ ตอนนั้นเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงบ้าง ดังนั้นคนก็จะเรียนกันมาว่าป่านี้เป็นป่าประเภทอะไรบ้าง โดยที่บางทีไม่ได้คิดว่า คนมาแบ่งประเภทกันเอง ธรรมชาติไม่ได้แบ่งเป๊ะ ๆ ว่า ป่าชนิดอะไร มีไม้ชนิดอะไร ซึ่งมักจะสนใจเฉพาะไม้เศรษฐกิจ ไม่ได้ดูเรื่องความสัมพันธ์ อีกอย่างหนึ่งคนเข้าป่ามักจะอยากจะทำแบบอาฟริกาอย่างที่เห็นในทีวี ส่วนตัวเรียนภูมิศาสตร์สนใจเรื่องความสัมพันธ์ หน้าที่ การปรับตัว สนใจว่ามันดำรงอยู่ได้ยังไง จะรู้จักพืช เห็ดอะไรที่เล็ก ๆ น้อย ๆ รู้สึกว่าสิ่งนี้เป็นสิ่งที่คนเห็นได้ตลอดเวลา แต่มักจะมองข้าม การพาคคนเข้าไปเดินเราจะเน้นให้เขาชื่นชมธรรมชาติที่อยู่รอบตัวเข้าถึงได้ง่าย จากจุดนั้นเราทำให้เห็นภาพรวมได้

แทนที่จะต้องรอให้เห็นเสียเห็นช้าง คือนำสิ่งเล็กๆ มาเป็นตัวจับความสนใจของคนให้รู้สึกที่เราเห็นสิ่งนี้ตลอดเวลาแต่เราไม่รู้มันสำคัญยังไง ตรงนี้แต่ละคนจะมีลูกเล่นไม่เหมือนกัน บางคนอาจจะใช้เกมส์ เน้นที่อารมณ์ความรัก เช่น ให้เด็กกอดต้นไม้

ว.สิ่งแวดล้อม : มีความคิดเห็นอย่างไร ที่ตอนนี้มีค่ายมากมาย บางที่เน้นความสนุกสนานเป็นหลัก ความรู้ไม่ค่อยได้ให้

ดร.สรณรัชฎ์ : ก็โอเคในระดับนี้ก็ทำแบบนี้ไปก่อนอย่างน้อยถ้าเกมส์ทำให้คนรักท่วงทမ်းธรรมชาติได้ ถึงแม้จะไม่รู้อะไรมากมายก็ยังดี แต่ไม่ไปเที่ยวทำลายพืช บี้แมลง ทั้งขยะ ทำเสียงดัง แค่นี้ก็ได้อะไรเยอะแล้ว

ว.สิ่งแวดล้อม : มีวิธีเขียนหนังสืออย่างไรที่น่าสนใจ

ดร.สรณรัชฎ์ : มีคนถามเหมือนกันว่าเขียนยังไง ไม่รู้เหมือนกันมันเป็นสิ่งที่แต่ละคนจะต้องหาไม่เคยเรียนมา ไม่มีสูตรสำเร็จ แต่หัวใจของการเขียนก็คือ ผู้ที่จะถ่ายทอดต้องมีความเข้าใจในภาพกว้างมากเพียงพอ ไม่ใช่เอาจากหนังสือเล่มนั้นเล่มนี้มาตัดแปะ นอกจากนั้นคงเป็นเรื่องของเทคนิคว่าจะมีวิธีปรุงรสยังไง แต่ที่สำคัญที่สุด

คือ ต้องคิดให้ทะลุ

ว.สิ่งแวดล้อม : ทำไมถึงให้คำจำกัดความตัวเองว่าเป็น “ผู้รักเรื่องราวธรรมชาติ” ไม่ใช่ นักพฤกษศาสตร์

ดร.สรณรัชฎ์ : ที่เขียนลงในหนังสือสารคดี ต้องการจะบอกว่า บางทีมีคนบอกว่าเขาเสียโอกาสไปแล้ว เพราะไม่ได้เรียนสิ่งแวดล้อมมาแต่จริงๆ ถ้าเมื่อเราสนใจเราจะเรียนเมื่อไหร่ก็ได้ ก็เลยให้คำจำกัดความเอาเอง เพราะคนชอบนึกว่าเราเป็นนักวิทยาศาสตร์ น่าจะเป็น “ผู้ที่รักเรื่องราวทางธรรมชาติ” โดยใช้คำว่า “amateur naturalist” ที่หมายถึง นักนิยมธรรมชาติสมัครเล่น amateur แปลว่า สมัครเล่น แต่ถ้าลงไปในรากศัพท์จริงๆ คำนี้มีความหมายถึง ความรัก amateur คือ ผู้ที่มีความรัก ผู้ที่มีความรักธรรมชาติ ไม่จำเป็นต้องเป็นคนที่ยื่นสิ่งแวดล้อมจากสถานศึกษา บางคนก็เรียนมากกลับไม่ได้คิดเชื่อมโยงเอามาปรับใช้ไม่ได้ก็มี

ว.สิ่งแวดล้อม : มีโครงการอะไรต่อไปในอนาคต

ดร.สรณรัชฎ์ : โอกาสต่อไปมูลนิธิโลกสีเขียว อยากจะทำคอร์ส ทำคู่มือในการจำแนกพันธุ์พืชพันธุ์สัตว์ต่างๆ ซึ่งตอนนี้เมืองไทยขาดมาก ๆ คือ คนที่อยากจะเรียนเองจะมีปัญหาเรื่องขาดเครื่องมือที่จะเรียนรู้เองก็เลยอยากจะทำคู่มือ แต่ว่าประเทศเราเป็นป่าเขตร้อนซึ่งมีความหลากหลายมากเหลือเกิน ก็เลยต้องใช้เวลามาก จะเป็นคู่มือของพืชและสัตว์ที่ได้เลือกมาแล้วว่าสามารถเป็นไบโออินดิเคเตอร์ (bioindicator) เป็นคู่มือที่จะทำให้สามารถบอกถึงสภาพแวดล้อมได้ว่าเป็นอย่างไร โดยดูจากตัวชีวิต เป็นการตรวจสอบสิ่งแวดล้อมโดยใช้พืชหรือสัตว์ ซึ่งสาธารณชนหรือเด็กก็สามารถเข้าใจได้

เป็นการเรียนธรรมชาติศึกษาที่ทำให้เราโยงเข้ากับสิ่งแวดล้อมรอบตัวได้ เช่น เราเห็นโลเคนส์หรือสาหร่าย มันมีความหมายว่าอะไร บอกอะไรได้บ้างเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม อีก 5 ปีต่อมาพืชชนิดนี้หายไป มีชนิดอื่นมาแทน แปลว่าอะไร เกิดอะไรขึ้นกับสิ่งแวดล้อมต่อไปอีก 5-10 ปี ถ้าเป็นไปได้อยากให้นักนิยมนธรรมชาติ สามารถที่จะมีส่วนร่วมในการ ให้ข้อมูลวิทยาศาสตร์ ซึ่งเป็นประโยชน์ ทางสถิติกับนักวิชาการได้ ที่อังกฤษมีข้อมูลเยอะแยะที่ได้จากคนทั่วไป สำหรับนักวิจัยเองก็มีอยู่ไม่กี่คนจะมีแรงไปเก็บข้อมูลได้มากมายแค่ไหน ถ้าหากสามารถสร้างเครือข่ายกับนักนิยมนธรรมชาติได้ จะทำให้ได้ข้อมูลที่สามารถทำสถิติได้รวดเร็วมากขึ้น แต่ก็ต้องมั่นใจว่าเขาจะเก็บข้อมูลได้ถูกต้อง

ที่อังกฤษมีตัวอย่างที่สนุกมากคือ ในรายการทีวี มีนักกีฏวิทยาฉายรูปแมงมุม ให้คนสังเกตให้ดี แน่แน่นอนว่าจะต้องเลือกตัวที่ดูง่าย เป็นการกันความผิดพลาดในการรายงานข้อมูล

ถ้าคนดูเคยเห็นขอให้โทรศัพท์เข้ามาที่รายการเลย คนก็โทรเข้ามากันมีการบันทึกข้อมูลไว้ แต่จะทำแบบนี้ได้ต้องมีการศึกษาวิจัยมานาน สุดท้ายเขาแสดงให้เห็นว่าเมื่อต้นศตวรรษนี้มีคนศึกษาเรื่องแมงมุมคนหนึ่ง ได้ศึกษาการกระจายของแมงมุมแล้วพบว่า แมงมุมชนิดนี้เคยมีการกระจายอยู่ได้สกอตแลนด์ พอมาตอนนี้การกระจายได้เข้าไปถึงสกอตแลนด์ ซึ่งอาจจะเป็นหลักฐานที่แสดงให้เห็นว่า เกิด Global Warming หรือ ทั่วโลกอุ่นขึ้น ถ้าหากนักวิชาการเก็บข้อมูลเองจะช้าขนาดไหน แล้วสาธารณชนก็สนุกได้มีส่วนร่วมด้วย ถ้าเราสามารถทำให้คนไทย โดยเฉพาะเด็กในโรงเรียน รู้จักตรวจสอบสภาพแวดล้อมในโรงเรียน หรือที่อยู่ของตัวเองได้ เราจะได้ข้อมูลอีกมาก แต่ตอนนี้โครงการยังไม่ไปถึงไหน เพราะงานเยอะมาก ก็มีหลายคนสนใจ คงต้องร่วมกันหลายฝ่ายหลายมหาวิทยาลัย

ตรงที่อยากคือ ก่อนอื่นเราจะต้องรู้ว่า อะไรคือตัวชี้วัดซึ่งก่อนอื่นเราต้องรู้จักความหลากหลายก่อน ต้องแยก

แยะพันธุ์พืชพันธุ์สัตว์ให้ซื้อมันให้ได้ ในเมืองไทยเรายังไม่รู้อะไรอีกมาก แล้วแค่มีรายชื่อของพืชและสัตว์ก็ไม่พอ ต้องรู้ความสัมพันธ์ของแต่ละตัวกับสภาพแวดล้อม กว่าที่จะเลือกได้ว่าตัวไหนคือ ตัวชีวิต มีหลายขั้นตอนมาก ก็ต้องค่อยๆ ไป ตอนนี่เรารู้จักไลเคนส์ บางตัว แต่ไม่รู้หมดคงพอเริ่มได้

ว.สิ่งแวดล้อม : มีแผนที่จะถ่ายทอดความรู้ของตัวเองบ้างหรือไม่

ดร.สรณรัชฎ์ : มักจะพูดอย่างนี้กับคนที่แก่กว่าเรา อย่างอาจารย์จรรุจินต์ อาจารย์จะต้องเขียนหนังสือนะ ตอนนี่ยังไม่แก่มาก ต้องถ่ายทอดความรู้ที่มีอยู่ในหัวให้คนรุ่นต่อไปนะ พยายามลอบบี้คนแก่กว่าให้เขาบันทึกหรือเขียนออกมา ส่วนความรู้ของตัวเองก็พยายามหาเวลาเขียนหนังสือออกมา คงทำได้ 2 ด้าน คือ เขียนหนังสือ และสองคือ ให้ความรู้ตัวต่อตัว

ว.สิ่งแวดล้อม : จากที่เคยทำค่ายกับเยาวชน จะมีปัญหาว่าไม่มีเครื่องมือ ไม่รู้ว่าจะหยิบข้อมูลอะไรมาพูด หนังสือก็มีบ้างแต่รู้สึกว่ายังมีไม่มากพอ

ดร.สรณรัชฎ์ : เห็นด้วย ตอนนี่เรายังขาดสะพานเชื่อมความรู้ให้คนที่ต้องการศึกษาด้วยตัวเองจริงๆ แล้วช่วงนี้หนังสือภาษาไทยยังออกมาน้อย สารคดีก็พยายามอยู่ ของเรา (โลกสีเขียว) ก็พยายาม แต่เราจะช้ากว่า เพราะต้องหาเงินด้วย จะพิมพ์อะไรแต่ละที่ ต้องหาสปอนเซอร์ รู้สึกว่าคนอยากจะทำสปอนเซอร์สิ่งที่เป็นกิจกรรมมากกว่า สิ่งตีพิมพ์หาทุนยาก นี่เป็นข้อจำกัด ถ้าหากแหล่งทุนเห็นความสำคัญของสิ่งตีพิมพ์ก็จะได้ มันเป็นเรื่องมือ ถ้า

เราไม่มีเครื่องมือตรงนี้เราคงไปไหนไม่รอดเพราะ เราจัดกิจกรรมโดยที่ไม่มีเครื่องมือ ไม่มีไกด์ไลน์ (Guideline) เลยจะทำยังไง ถ้าเผื่อทำโดยไม่มีผู้สนับสนุนราคาจะแพงมากจนคนซื้อไม่ได้ คนมักจะบ่นว่าแพงแต่ไม่ได้คิดว่า ค่ากระดาษเท่าไร คนเขียนแทบจะอยู่ไม่ได้ถ้าเขียนหนังสืออย่างเดียว เวลาซื้อเสื้อผ้าราคาแพงเป็นพันซื้อได้ แต่หนังสือเล่มละ 500 บาท บ่นว่าแพง เป็นค่านิยม

แต่มีสิ่งหนึ่งที่น่าสนใจ คือ ที่ยุโรปอเมริกา เมื่อซัก 15-20 ปีมาแล้ว เขามีปัญหาเดียวกับเรา คือ ขาดการสื่อสารระหว่างนักวิทยาศาสตร์กับคนทั่วไป เหมือนอยู่กันคนละฟาก แต่ช่วงเวลาที่ผ่านมามีหนังสือที่นักวิทยาศาสตร์เป็นคนเขียน ซึ่งเป็นหนังสือที่สื่อสารโดยตรงกับสาธารณชนได้ ออกมาหลายเล่ม จนกระทั่งตอนนี้คนสองกลุ่มเริ่มเชื่อมเข้าหากัน ช่องว่างไม่ค่อยมีแล้ว เป็นปรากฏการณ์ที่พวกหนังสือ Popular Science กลายเป็นหนังสือขายดี คนนิยมอ่าน บ้านเราก็มีแนวโน้มจะดีขึ้น แต่บางทีก็มีความหวังตรงนี้น่าจะเป็นหน้าที่ของสื่อมวลชนที่จะมาทำหน้าที่เชื่อมช่องว่าง ซึ่งส่วนตัวคิดว่างานจากสื่อมวลชนก็ยังเทียบไม่ได้กับคนที่ทำงานมีความรู้ด้านวิทยาศาสตร์โดยเฉพาะแต่นักวิทยาศาสตร์ในบ้านเราตอนนี้ยังอ่านนิยายไม่พอ ทำให้มองหรือมีวิธีเขียนตรงไปตรงมาเกินไป

